

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2025–2027

Maakuntavaltuusto 7.10.2024

Sisällysluettelo

1	Maakuntajohtajan katsaus.....	3
2	Pohjanmaan liiton toiminnan painopisteet ja toimenpiteet 2025–2027	5
2.1	Maakuntastrategian ja oman toiminnan painopisteet	5
2.2	Alueiden kehittämisen yksikön toimenpiteet	7
2.3	Elinkeino-, innovaatio- ja kehittämisasioiden yksikön toimenpiteet	9
2.4	Alueiden käytön suunnittelun yksikön toimenpiteet	11
2.5	Kulttuuriyksikön toimenpiteet	14
2.6	Toimenpiteet edunvalvonnan ja viestinnän yhteistyöalalla	15
2.7	Toimenpiteet alueiden välisen ja kansainvälisen yhteistyön alalla	17
2.8	Toimenpiteet ilmaston ja kiertotalouden yhteistyöalalla.....	18
3	Hallinto ja talousarvio	20

1 Maakuntajohtajan katsaus

Vuodesta 2025 kehkeytyy ilmeisesti mielenkiintoinen politiikan vuosi, jolloin Euroopan tason, kansallisen tason ja aluetason tapahtumilla on vaikutusta myös maakunnan kehittymiseen. Keväällä järjestetään ensimmäiset vaalit, joissa kuntavaalit ja aluevaalit toimitetaan samaan aikaan. Nykyinen toimikausi on päättymässä keväällä, ja uusi vaaleilla valittu johto astuu vähitellen puikkoihin. Tämä tapahtuu aikana, jolloin tarvitaan vahvaa paikkaperustaista johtamista, joka ottaa alueen kehittämisen tiukasti käsiinsä ja ohjaa meitä tulevaisuuteen.

Orpon hallitus saavuttaa nykyisen eduskunnan toimikauden puolenvälin rajapyykin vuoden aikana. Petteri Orpon hallituksen ohjelma tuo sekä panostuksia että uudistuksia, jotka vaikuttavat alueiden kehittämiseen. Tämä on erityisen merkittävää meille. Vihreän siirtymän suurinvestointeja kuvaavasta Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n dataikkunasta on nähtävissä, että Pohjanmaalle on suunnitteilla todella mittavia investointeja: meillä on kolme prosenttia koko Suomen väkimäärästä ja kolme prosenttia Suomen BKT:stä, mutta Suomen suurinvestoinneista noin yhdeksän prosenttia kohdistuu rannikkoalueillemme. Orpon hallituksen valmistelemalla teollisuuspolitiikalla voi olla tärkeä rooli investointien kotiuttamisessa Pohjanmaalle. Myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikka (TKI) vaikuttaa suuresti kehittämisvarojen ohjautumiseen maakuntaamme. TKI-intensiteettimme on korkea varsinkin energiaklusterin ansiosta. Jos haluamme pysyä maakuntavertailun kärjessä, tarvitsemme voimavarojen lisäystä nopeammin kuin monet muut. Se tarkoittaa kasvavaa tarvetta TKI-toimille keskuskaupunkeihin, raja-alueellisesti Merenkurun yli ja myös kilpailukykyisten hakemusten laatimiselle EU:n tutkimus- ja kehitysrahoituksen hankkimiseksi.

Hallituksessa suunnitellaan myös valtion aluehallinnon uudistamista. Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että Pohjanmaalle tulisi oma elinvoimakeskus. On tärkeää, että keskus saa käyttöönsä riittävät resurssit ja muodostaa iskukykyisen kokonaisuuden. Lisäksi on olennaista, että Vaasassa nykyisessä aluehallintovirastossa olevat resurssit ja työpaikat säilyvät täällä vastedeskin. Jotta suurinvestointiaallon lupa-, suunnittelu- ja tuomioistuinprosesseihin liittyviin tarpeisiin voitaisiin vastata, kaikissa eri hallintoelimissä, elinvoimakeskuksissa, lupa- ja valvontavirastoissa sekä tuomioistuimissa pitää olla riittävät voimavarat. Kysymys tulevaisuuden aluekehittämistehtävistä voi johtaa periaatekeskusteluun. Luonnoksesta ilmenee, että elinvoimakeskusten aluekehittämistehtäviä saatetaan lisätä seuraavan rakennerahastokauden yhteydessä. On tärkeää, että on selvää, että alueellinen vastuu alueiden kehittämisen johtamisesta on maakunnilla ja kuntasektorilla ja että maakunnat toimivat välittävinä toimieliminä myös jatkossa. Muut keskeiset lainsäädäntöhankkeet liittyvät muun muassa alueiden käyttöön, talousvyöhykkeen hyödyntämiseen merituulivoimatuotannossa ja kulttuurihallintoon. Edunvalvonnan kannalta vuodesta on tulossa kiireinen.

Eurooppa-tason painoarvo korostuu myös. Luultavasti meillä on vastavalittu Euroopan komissio, joka ryhtyy puimaan EU:n uutta strategista ohjelmaa tulevaksi viisivuotiskaudeksi. Meillä on myös vastavalitut Euroopan parlamentin jäsenet, jotka meidän on tavoitettava. Pohjanmaan pitää näyttää kyntensä koheesio-, tutkimus-, kasvu- ja kilpailukyky- sekä liikennepolitiikan aloilla. Verkostoituminen EU-päättäjien kanssa on avainasemassa, ja uusia toimintatapoja EU-työn vahvistamiseksi on syytä miettiä.

Vuosi 2025 ja lähivuodet tuovat tullessaan monia liikkuvia tavoitteita. Siksi on tärkeää, että pidämme yllä Pohjanmaan liiton omaa vauhtia ja olemme asettaneet itsellemme selkeän, toimintastrategian mukaisen vision:

Me Pohjanmaan liitossa olemme rohkeita ja toimintakykyisiä elinympäristön, kulttuurin, osallisuuden sekä elinkeinoelämän ja innovaatioekosysteemin kehittäjiä. Olemme valmiita vastaamaan yhteiskunnallisiin haasteisiin vastuullisesti ja ammattitaidolla. Toimimme ennakoivasti, avoimesti ja hyvässä yhteistyössä.

2 Pohjanmaan liiton toiminnan painopisteet ja toimenpiteet 2025–2027

2.1 MAAKUNTASTRATEGIAN JA OMAN TOIMINNAN PAINOPISTEET

Pohjanmaan liitto toteuttaa toiminnallaan maakuntavaltuuston 23.5.2022 hyväksymän maakuntasuunnitelman vuoteen 2050 ulottuvaa visiota, jonka mukaan *rakennamme Pohjanmaasta kestävänn kehityksen kärkialueen, jossa on hyvä elinympäristö, asukkaat keskiössä ja elinkeinoelämä kukoistaa*. Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022–2025 mukaisesti aluekehittämistyön painopisteitä ovat 1. Resurssiviisas yhteiskunta, 2. Digitalisaatiosta kasvua, 3. Riittävästi osajia ja 4. Kaikki mukaan.

Maakuntastrategia ohjaa siten myös toiminta- ja taloussuunnitelmaa. Maakuntastrategiaa seurataan omassa prosessissaan, joka on olennaisen tärkeä liiton toiminnan painopisteiden kannalta.

Taulukko 1. Seurattavat aluekehitystä kuvaavat mittarit

	2010	2015	2023 tai uusin tieto	Tavoite 2025
Väestö				
Väkiluku	172 981	176 894	177 602 (2021)	177 800
Nettomaassamuutto	-455	-580	-1 084	-550
Nettosiirtolaisuus	745	874	2 754	950
Aluetalous				
Bkt/asukas (€)	35 736 107 % koko maan tasosta	38 425 97 % koko maan ta- sosta	44 715 (2011) 99 % koko maan tasosta	100 % koko maan tasosta
Työpaikat	78 462	77 291	80 046 (2022)	80 000
Työvoima	82 757	84 109	83 495 (2022)	83 600
Työttömyysaste, TK (%)	6,6	6,9	4,3	4,5
Työllisyysaste, TK (%)	70,9	72,9	79,6	78
Osaaminen				
Korkea-asteen tutkinnon suori- taneet (osuus 15 vuotta täyttäneistä, %)	26,8 96,4 % koko maan tasosta	29,1 97,0 % koko maan tasosta	32,1 (2022) 96,4 % koko maan tasosta	98 % koko maan tasosta
T&k-menot (m€)	195,2 2,9 % bkt:sta	227,4 3,3 % bkt:sta	307,4 (2022) 3,7 % bkt:sta	4 % bkt:sta
Elinympäristö				

	2010	2015	2023 tai uusin tieto	Tavoite 2025
Kasvihuonekaasupäästöt per asukas (t CO _{2e})	11,9	8,8	7,3 (2022)	laskee
Tuulivoiman osuus sähkön-tuotannosta (%)	0,2	5,8	47,6 (2022)	kasvaa
Erinomaisessa tai hyvässä tilassa olevien pintavesien osuus			Rannikko: 44,4 % Järvet: 6,5 % Joet: 5,2 % (2019)	kasvaa

Muuntaaksemme maakuntastrategian konkreettiseksi toiminnaksi olemme määritelleet liiton toimintastrategialle neljä painopistettä: olemme vaikuttava aluekehittäjä, hyvä työnantaja ja osaava verkostoituja, ja talous on tasapainossa.

Toimintastrategian painopisteet	Seuranta
1. Olemme vaikuttava aluekehittäjä, joka on askeleen edellä ja pystyy tekemään oikeita päätöksiä ajoissa - Kehitämme tietojohdantamiseen liittyviä järjestelmiämme parantamalla olennaisen ja laadukkaan tiedon saatavuutta - Varmistamme, että valmistelumme ja päätöksentekomme perustuu tietoon ja tiedolla johtamiseen - Vahvistamme tulevaisuusosaamiseen, ennakointiin, älykkääseen erikoistumiseen ja rakenteiden uudistamiseen liittyviä järjestelmiämme ja prosessejamme aluekehittämisen tueksi	Seurataan tietojohdantamisen suunnitelmaa Seurataan tulevaisuusosaamisen suunnitelmaa Laaditaan älykkään erikoistumisen toimenpiteitä koskevia suunnitelmia
2. Huolehdimme henkilökunnasta tärkeimpänä voimavaranamme - Tuemme henkilökunnan hyvinvointia ja työn pitkäjänteisyyttä - Liitolla on pitkän aikavälin osaamissuunnitelma, joka tukee tehtävien hoitamista ja mahdollistaa jatkuvan ja Pohjanmaata hyödyttävän uuden oppimisen	Seurataan pitkän aikavälin osaamissuunnitelmaa rekrytoinneissa Mitataan työtyytyväisyys säännöllisesti (ei joka vuosi) Kehityskeskustelut käydään kaikkien kanssa
3. Kehitämme omaa ja vahvistamme verkostoihimme kertynyttä osaamista, jotta voimme vastata monimutkaisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin - Teemme joustavasti yhteistyötä sisäisissä työryhmissä kokonaiskuvan saamiseksi seuraavista tehtävistämme: edunvalvonta ja viestintä; alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö; ilmasto ja kiertotalous - Lisäämme tehtävien vaikuttavuutta asiantuntijapalveluiden avulla	Laaditaan valkoinen kirja kansainvälisestä toiminnasta Vähintään hallitustasolla tehty paikalliseen, maakunnalliseen, kansalliseen tai kansainväliseen vaikuttamiseen liittyvät aloitteet Järjestetyt sidosryhmätilaisuudet yhteiskuntadiologeina ja muina tilaisuuksina ajankohtaisiin teemoihin liittyen

• Alueen kehittämisen yhteensovittajana edistämme monitasoista vaikuttamista paikallisesti, maakunnallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti • Saatamme yhteen eri toimijoita laajempien kokonaisuuksien hallitsemiseksi ja tuottaaksemme lisäarvoa jäsenkunnille, naapurialueille ja yhteistyökumppaneille	
4. Tasapainoinen talous kuntayhtymän toiminnan perustana • Kuntayhtymän talous pyritään saamaan tasapainoon toimikauden loppupuolella • Suunnitelmavuosina 2026–2027 toiminnan alijäämä rahoitetaan kertyneellä ylijäämällä, ulkoisella rahoituksella ja jäsenkuntien maksuilla suunnilleen yhtä suurin osuuksin • Kokonaiskustannusten kehitys pyritään pitämään kuntasektorin yleistä kustannuskehitystä maltillisempana.	Taloussuunnitelman seuranta

Toimintastrategian painopisteet ovat sitovia tavoitteita maakuntavaltuustoon nähden. Seuraavissa luvuissa esitetään toiminnan toimenpiteet yksiköittäin ja yhteistyöaloittain.

2.2 ALUEIDEN KEHITTÄMISEN YKSIKÖN TOIMENPITEET

Vuoden aikana laaditaan kaksi lakisäätelistä, strategista ohjausasiakirjaa kaudeksi 2026–2029: Pohjanmaan maakuntastrategia sekä älykkään erikoistumisen strategia. Maakuntastrategia koostuu kahdesta osasta, joista toinen osa on pitkäjänteisempi ja tähtää vuoteen 2050, kun taas varsinaisessa maakuntaohjelmassa esitetään kehittämistarpeet vuoteen 2029. Valmistelu on käynnistynyt vuonna 2024 kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteiden ennakoinnilla, millä pohjustetaan vuodeksi 2029 asetettavien tavoitteiden konkretisoimista. Sen ohella vuonna 2024 on kartoitettu yritysten odotuksia innovaatiojärjestelmästä Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategian valmistelun lähtökohdaksi. Kunkin asiakirjan strategiset painopisteet valmistellaan ja juurrutetaan laajassa yhteistyössä Pohjanmaan kuntien ja toimijoiden kanssa vuoden 2025 aikana. Strategiat ovat valmiita maakunnan elinten käsiteltäviksi vuoden 2025 aikana, ja valtuusto päättää niistä viimeistään keväällä 2026. Maakuntavaltuusto liitetään parlamentaarisella yhteistyöllä mukaan strategiseen valmisteluun.

Tiedolla johtaminen ja ennakointi

Aluekehityksen sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutosten seuranta ja ennakointi ovat keskeisimpiä maakuntien liittojen tehtävistä. EU-vaalien, uuden parlamentin ja uuden komission myötä vuonna 2025 on tulossa uusia linjauksia, jotka vaikuttavat sekä Suomeen että Pohjanmaahan. Osana maakunnallista tiedolla johtamista liitto perehtyy sekä kansallisella tasolla että EU:ssa muotoiltavien aluepoliittisten strategisten suuntaviivojen perustana käytettävään aineistoon. Liitto tekee järjestelmällisesti työtä Pohjanmaalle tärkeiden kehittämiskokonaisuuksien tunnistamiseksi ja konkretisoimiseksi.

Tiedolla johtamisen ja ennakointityön tuloksia liitto hyödyntää esimerkiksi valmistellessaan vuosittain työ- ja elinkeinoministeriön johdolla käytäviin aluekehittämiskeskusteluihin liittyvän Pohjanmaan aluekehityksen tilanne- ja kehityskuvan. Tilanne- ja kehityskuva julkaistaan uudella alue-tietoalustalla, jonne kootaan myös keskeiset strategiset tavoitteet ja tulevaisuustyön tulokset. Aluekehittämismääräyksensä Pohjanmaan liitto koordinoi alueellaan tilanne- ja kehityskuvan ja keskustelujen valmistelua sekä huolehtii alueensa laajasta osallistumisesta näiden valmisteluun.

Tietoperustainen ja ennakoiva aluekehittäminen Pohjanmaalla -hankkeessa kehitettyjä ennakoinnin ja tiedolla johtamisen prosesseja sovelletaan ja kehitetään edelleen vuoden 2025 aikana. Myös uuden aluetietoalustan kehittämistä jatketaan. Tietoalustassa aluekehityksen tilanne-, kehitys- ja tulevaisuuskuva raportoidaan käyttäjäystävällisessä ja helposti hyödynnettävissä muodossa. Pohjanmaan liitto ja muut maakuntien liitot ovat kartoittaneet alueellisia työvoima- ja osaamistarpeita myös yhteistyössä kansallisten toimijoiden (esim. työ- ja elinkeinoministeriö ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus Jotpa) kanssa. Tämä alueellinen yhteistyö jatkuu myös tulevaisuudessa.

Pohjanmaan koulutuksen neuvottelukunta jatkaa vakiintunutta toimintatapaansa ja kokoontuu vuosittain kolme kertaa käsittelemään maakunnan koulutussektorille tärkeitä ja ajankohtaisia teemoja. Vuonna 2024 neuvottelukunta on käsitellyt kokouksissaan esimerkiksi alueellisiin työvoimatarpeisiin liittyviä haasteita, valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen monivuotista suunnitelmaa ja Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategiaa. Pohjanmaan innovaatioekosysteemin kehittäminen ja TKI-rahoitus ovat teemoja, jotka tulevat näkymään koulutuksen neuvottelukunnan agendalla myös vuonna 2025.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Osallisuus ja demokratia ovat yksi merkittävä osa liiton toimintakenttää. Eri toimijoille luodaan edellytykset osallistua liiton strategisten prosessien valmisteluun ja strategiaan kehittämishankkeisiin. Tavoitteena on osallistaa kansalaisyhteiskuntaa ja erityisesti nuoria entistä tiiviimmin liiton työhön. Huolehditaan, että valtuutetut voivat osallistua maakuntaliiton toimintojen valmisteluun ja kehittämiseen.

Pohjanmaan liiton osallisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä kehitetään entistä verkostomaisempaan ja avoimempaan suuntaan kaikille kiinnostuneille avoimilla Pohjanmaan kumppanuusverkostolla ja Pohjanmaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusverkostolla.

Pohjanmaan kumppanuusverkosto on Pohjanmaan liiton avoin yhteistyöfoorumi järjestöille, yhdistyksille ja muille vapaaehtoistoimijoille. Verkoston tarkoituksena on vastata sekä järjestöjen tarpeisiin että niiden toiveeseen monialaisuudesta, edistää yhteistyötä eri järjestöjen välillä sekä lisätä järjestöjen osallisuutta Pohjanmaan liiton toiminnassa. Verkoston toiminta käynnistyy vuosien 2024–2025 toiminnan suunnittelulla. Toimintakauden loppupuolella verkoston toimintaa arvioidaan ja samalla suunnitellaan seuraavaa toimintakautta. Verkosto on myös mukana valitsemassa mm. Vuoden järjestöystävällistä kuntaa 2025 yhteistyössä Pohjanmaan Yhdistykset ry:n kanssa. Vuoden järjestöystävällinen kunta 2025 -palkintoa varten perustetaan valintaraati, jossa on mukana myös Pohjanmaan liiton maakuntahallituksesta nimetyt jäsenet. Lisäksi tavoitteena on järjestää Pohjanmaan osallisuusareena yhteistyössä Pohjanmaan Yhdistykset ry:n kanssa.

Pohjanmaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusverkosto jatkaa työtä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden parissa. Keskeisiä teemoja toimintakaudella ovat moninainen työelämä ja koulutus sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö kunnissa ja hyvinvointialueella sekä järjestöissä ja

yhdistyksissä. Vuonna 2025 valitaan myös Pohjanmaan vuoden tasa-arvoyritys yhteistyössä elinkeinoyhtiöiden, yrittäjäjärjestöjen ja muiden elinkeinoelämää edistävien organisaatioiden kanssa. Alueella toimivien yritysten ammattijärjestöjen edustajat kutsutaan mukaan työryhmään valmistelemaan esitystä.

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen alueellinen suunnittelu alkaa Pohjanmaalla vuoden 2025 alusta. Alueelliset ja paikalliset toimijat otetaan mukaan suunnitteluun alueellisen projektiryhmän avulla. Valtiovarainministeriö asettaa Pohjanmaalle alueellisen projektiryhmän, joka toimii Pohjanmaan liiton puheenjohtajuudella, ja jäsenet ovat valtion toimijoiden, hyvinvointialueen ja kuntien edustajia. Pohjanmaan liitto varaa resurssit alueellisen suunnitelman koordinointiin, valmisteluun sekä projektiryhmän työskentelyn käytännön järjestelyihin. Tästä aiheutuvat kulut katetaan Pohjanmaan liitolle myönnettävällä erityisvaltionavustuksella.

Tärkeimmät toimenpiteet	Seuranta
- Kahden lakisääteisen strategisen ohjausasiakirjan laatiminen kaudeksi 2026–2029: Pohjanmaan maakuntastrategia sekä älykkään erikoistumisen strategia - Tiedolla johtamisen ja ennakkoinnin kehittäminen - Osallisuus-, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvon kehittäminen	- Maakuntaohjelma: valmisteluprosessi ja käännökset, 10 000 € - Älykkään erikoistumisen strategia: valmisteluprosessi ja käänös, 5 000 € - Osallisuus ja demokratia, 4 000 € - Koulutuksen neuvottelukunta, 2 000 € - Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusverkosto, 3 000 €

2.3 ELINKEINO-, INNOVAATIO- JA KEHITTÄMISRAHOITUKSEN ASIOIDEN YKSIKÖN TOIMENPITEET

Elinkeino-, innovaatio- ja kehittämisrahoituksen asioiden yksikkö (EIRA) perustettiin vuonna 2024 maakuntavaltuuston kesäkuussa 2024 tekemän päätöksen mukaisesti. Henkilökuntamuutosten jälkeen uusi kehittämis- ja elinkeinopäällikkö on aloittanut työnsä huhtikuussa 2024. Yksikkö toimii tiiviissä yhteistyössä alueiden kehittämisen yksikön kanssa ja edistää osaltaan Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022–2025 toteuttamista.

Elinkeinoelämän ja innovaatiojärjestelmän kehittäminen

Elinkeinoelämää ja innovointia kehitetään laajassa ja tiiviissä yhteistyössä kehitys- ja elinkeinoyritysten, elinkeinoelämän, kuntien sekä koulutus- ja tutkimusyksiköiden kanssa. Koordinointi ja aktiivinen vuoropuhelu toimijoiden kanssa on olennaisen tärkeää, ja samalla Pohjanmaan liitto seuraa keskusteluja kehittämisestä, elinkeinoelämästä ja innovoinnista niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin ja osallistuu niihin. Sisäisesti työ liittyy kiinteästi älykkääseen erikoistumiseen ja aluekehittämiseen.

Älykkään erikoistumisen strategiassa nostetaan esiin priorisointialueita, joiden avulla voidaan luoda kasvua innovaatioiden kautta. Maakuntastrategiassa etenkin digitalisaatio ja vihreä siirtymä muodostavat kaksi läpileikkaavaa kokonaisuutta, jotka vaativat sekä ripeitä että pitkän aikavälin toimenpiteitä. Liitto tekee järjestelmällisesti työtä Pohjanmaalle tärkeiden kehittämis-kokonaisuuksien tunnistamiseksi ja konkretisoimiseksi. Älykkään erikoistumisen strategian

päivittämistä pohjustetaan vuonna 2024 yritysten syvähaastatteluilla, joiden tuloksia voidaan hyödyntää tärkeänä tiedon lähteenä jo vuonna 2025.

Ulkoisen rahoituksen edistäminen

Pohjanmaan liitto on välittävä toimielin ja julistaa hankerahoitusta haettavaksi hakukierroksittain. Liiton välittämä rahoitusohjelma on "Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelma" (AURA), minkä sisällä Pohjanmaan liitolle kohdentuu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR, Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto JTF) sekä Kestävän kaupunkikehittämisen varoja. Lisäksi liitto välittää kansallisia AKKE-varoja (Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahaa). Vuodeksi 2025 ei saada uusia AKKE-varoja.

Liitto toimii AURA-ohjelman välittävänä toimielimenä hallinnolle työ- ja elinkeinoministeriön asettamien vaatimusten mukaisesti ja läheisessä yhteistyössä Länsi-Suomen maakuntien kanssa. Liitto vastaa maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) toiminnasta. Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävänä on sovittaa yhteen alueen kehittämiseen vaikuttavien suunnitelmien ja sopimusten sekä kansallisten ja Euroopan unionin osarahoittamien ohjelmien toimeenpanoa. EU-varojen ja kansallisten varojen käytön priorisoinnista ja yhteensovittamisesta maakunnassa maakuntaohjelman painopisteiden mukaisesti huolehtivat maakunnan yhteistyöryhmä, sen sihteeristö ja hankeidearyhmä.

Liitto osallistuu Interreg Aurora -ohjelman toimeenpanoon seuranta- ja ohjauskomiteassa sekä ylläpitää sen sihteeristön toimipistettä.

Haettavaksi julistettava Pohjanmaan liiton hankerahoitus kohdennetaan ja sillä myötävaikutetaan maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian toteuttamiseen. Koska varat ovat tarpeisiin nähden rajalliset, tiukka priorisointi on tarpeen. Liitto pyrkii aktiivisesti löytämään kaiken vaikuttavimmat hankkeet. Hankkeiden edistymistä ja kytkeytymistä niin maakuntastrategiaan kuin älykkään erikoistumisen strategiaankin seurataan jatkuvasti. Tavoitteena on myös vahvistaa rahoitettujen hankkeiden tulosten levittämistä.

Priorisoinnin vuoksi eräillä toimialoilla on vähemmän mahdollisuuksia saada rahoitusta. Tästä syystä liitto haluaa vahvistaa keskusteluyhteyttä näiden toimijoiden kanssa mm. temaattisten yhteiskunnallisten vuoropuhelujen avulla.

Liitto pyrkii itse aktiivisesti hankkimaan ulkoista hankerahoitusta ensisijaisiin kehittämiskokonaisuuksiin ja verkostoituu edistääkseen pääsyä hyviin yhteenliittymiin. Samalla se lisää maakunnan toimijoille suunnattua tiedottamista mahdollisista rahoitusvaihtoehdoista sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla ja edistää maakunnan toimijoiden järjestäytymistä muiden toimijoiden kanssa yhteisten kehittämisavausten ympärille, jotka puolestaan voivat liittyä kansainvälisiin verkostoihin ja näin kasvattaa alueen arvonlisäystä entisestään.

Vuonna 2025 Pohjanmaan liitto vahvistaa edunvalvontaa ja vaikuttaa aktiivisesti tulevaan koheesiopoliittikkaan, ohjelmakauteen ja rahoituskehyksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Eurooppa-toimisto on Pohjanmaan liitolle erittäin tärkeä edunvalvoja, mutta vuonna 2025 liitto aikoo itsekin olla enemmän läsnä Brysselissä.

Tärkeimmät toimenpiteet	Seuranta
-------------------------	----------

• Elinkeinoelämän ja innovaationjärjestelmän kehittäminen Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022–2025 ja Pohjanmaan innovaation ja kasvun strategian 2022–2025: Älykäs erikoistuminen mukaisesti • Rakennerahasto- ja Interreg-ohjelmien toimeenpano ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitikan ohjelman välittävän toimieliimen tehtävät, ml. maakunnan yhteistyöryhmä ja sen sihteeristö • Hankkeiden vaikuttavuuden seurannan ja siihen liittyvän viestinnän vahvistaminen • Aktiivinen osallistuminen maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian päivittämiseen ja strategioiden päivitystyössä havaittujen signaalien hyödyntäminen jo vuonna 2025 • Proaktiivinen hanketoiminta ja aktiivinen vuoropuhelu maakuntaohjelman, älykkään erikoistumisen strategian ja kehittämisen kannalta erityisen keskeisten toimijoiden kanssa • Vuoropuhelun lisääminen myös niiden toimialojen kanssa, joita ei ole asetettu suoraan etusijalle älykkään erikoistumisen strategiassa • Verkostoitumisen vahvistaminen pitkän aikavälin tavoitteena kehittämisen, ulkoisen rahoituksen ja yhteenliittymien rakentumisen edistäminen • Edunvalvonnan vahvistaminen tulevan ohjelmakauden alla • Interreg Aurora -ohjelman sihteeristön toimipisteen toiminnan tukeminen	• Hankkeilla edistettävien painopisteiden jatkuva seuranta • AURA- ja AKKE-rahoitukselle asetettujen tavoitteiden toteuma (hakemusten määrä, myönnetty rahoitus, hakukierrosten, infotilaisuuksien, hankeideakousten, maakunnan yhteistyöryhmän ja sen sihteeristön kokousten lukumäärä) • Vaikuttavuuteen liittyvän seuranta-aineiston tuottaminen ja viestintä (3 000 €) • Yhteiskunnalliset vuoropuhelut (8 000 €) • Tapahtuma/verkostoituminen Energy Weekin aikana (2 500 €) • Liiton omien hankkeiden tavoitteiden toteutuma • Muiden kokousten ja niissä käsiteltyjen asioiden lukumäärä
--	---

2.4 ALUEIDEN KÄYTÖN SUUNNITTELUN YKSIKÖN TOIMENPITEET

Maankäyttö- ja rakennuslain 19 §:n mukaan maakunnan liiton tehtävänä on maakunnan suunnittelu sekä merialuesuunnittelu. Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitikan toimeenpanosta annetun lain 17 §:n mukaan maakunnan liitto edistää saavutettavuutta sekä vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtamisesta.

Maakuntakaavoitus

Kestävän alue- ja yhdyskuntarakenteen edellytyksien luomisessa yksi tärkeimmistä välineistä on maakuntakaava. Pohjanmaan maakuntakaava 2040 tuli voimaan syyskuussa 2020. Pohjanmaan liiton maakuntahallitus päätti syksyllä 2020 käynnistää Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 laatimisen. Se on strateginen kaava, jossa valtakunnalliset tavoitteet yhdistetään maakunnallisiin tavoitteisiin. Kaava laaditaan koko maakunnan kattavana ja siinä käsitellään kaikki alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä alueidenkäyttöön merkittävästi vaikuttavat yhteiskunnan osa-alueet.

Ehdotus Pohjanmaan maakuntakaavaksi 2050 asetetaan nähtäville syksyllä 2024 ja samalla järjestetään Espoon sopimuksen mukainen kansainvälinen kuuleminen. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto hyväksyy Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 joulukuussa 2024. Maakuntavaltuuston päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Mahdolliset valitukset sekä vastineet niihin käsitellään maakuntahallituksessa keväällä 2025.

Maakuntahallitus päättää vuoden 2025 alussa seuraavan maakuntakaavaprosessin aloittamisajankohdasta ja ensisijaisesti päivitettävistä aihealueista. Ajankohtaisia teemoja ovat aluerakenne, ml. liikennejärjestelmä ja viheraluerakenne, energian varastointi ja siirto sekä ekologinen kompensatio.

Pohjanmaan maakuntastrategian XXXX ja Pohjanmaan maakuntakaavan XXXX laatimisen perustaksi selvitetään keväällä 2025, millaisia toimenpiteitä tarvitaan maakunnan toivottua kehittymistä edistävän aluerakenteen aikaansaamiseksi.

Parhaillaan valmistellaan kansallista luonnon monimuotoisuusstrategiaa sekä siihen liittyvää toimintaohjelmaa uuden luonnonsuojelulain mukaisesti. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on yhdessä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien liittojen kanssa aloittanut kansallisen strategian alueellisen toimintasuunnitelman laatimisen. Toimintasuunnitelman valmistelu on käynnissä syksystä 2024 syksyyn 2026. Alueellisen toimintasuunnitelman tulosten perusteella voidaan päivittää maakuntakaavassa osoitettava viheraluerakenne sekä mahdollisesti osoittaa ekologiseen kompensatioon soveltuvat alueet.

Edistääkseen maakuntakaavan toteuttamista ja kestäväää yhdyskuntarakennetta maakunnan liitto tekee tiivistä yhteistyötä kuntien ja muiden viranomaisten kanssa osallistuessaan viranomaisneuvotteluihin ja työkokouksiin ja antaessaan lausuntoja kuntien kaavoista ja seudullisista hankkeista. Pohjanmaan liiton verkkosivustolla on myös karttapalveluja, joista löytyy mm. maakuntakaava, ja tavoitteena on lisätä niiden käyttöä.

Merialuesuunnittelu

Euroopan unionin merialuesuunnitteludirektiivi velvoittaa kaikkia jäsenvaltioita laatimaan merialueillaan merialuesuunnitelmat. Merialuesuunnittelun tarkoituksena on edistää kestäväää kehitystä ja kasvua, luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Suomen merialuesuunnitelma 2030, joka ei ole oikeusvaikutteinen, hyväksyttiin vuoden 2020 loppupuolella. Merialuesuunnitelma koostuu kolmesta osasta, joista pohjoisin osa kattaa Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren. Merialuesuunnitelman päivittäminen aloitettiin vuoden 2024 alussa, ja uuden suunnitelman on tarkoitus olla valmis vuonna 2027. Rannikko- ja ympäristöministeriö laativat merialuesuunnitelman laajassa yhteistyössä viranomaisten ja etujärjestöjen kanssa. Suunnittelutyön rahoittaa Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto. Päivityksessä keskitytään lähinnä energiantuotantoon, huoltovarmuuteen, ilmastonmuutoksen vaikutukseen merelliseen toimintaympäristöön ja meriympäristön luontoarvoihin.

Vuonna 2025 merialuesuunnittelussa keskitytään visioimaan Suomen merialueen käyttöä. Visioityössä tarkastellaan yhtätoista merellistä toimialaa ja neljää läpileikkaavaa teemaa. Nämä ovat Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, ilmasto- ja ympäristöministeriön merialuesuunnittelu, merellinen monikäyttö sekä turvallisuus ja huoltovarmuus. Vision perustaksi tehdään kaksi selvitystä, toinen merellisestä huoltovarmuudesta ja turvallisuudesta sekä toinen merellisen toiminnan aluetaloudellisista vaikutuksista.

Pohjanmaan liitto osallistuu kahteen merialuesuunnitteluun liittyvään kansainväliseen hankkeeseen. Baltic Sea2Land -hankkeessa tuotetaan tietoa ekologisen infrastruktuurin huomioimisesta merialuesuunnittelussa sekä merituulivoiman ja kalastuksen yhteensovittamisesta. Oceanids-hankkeessa saadaan tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksesta satamiin ja merenkulkuun sekä merialuesuunnitelman roolista tässä yhteydessä. Syksyn aikana selviää, saako kansainvälinen MariPark-hanke rahoitusta. Hankkeessa on tarkoitus tarkastella merellistä monikäyttöä.

Liikennejärjestelmätyö

Liikennejärjestelmätyötä tehdään valtakunnallisella tasolla, Länsi-Suomen suuralueen tasolla ja Pohjanmaan maakuntatasolla.

Valtakunnallisten suunnitelmien päivitystyö on parhaillaan käynnissä, ja niiden odotetaan valmistuvan alkuvuodesta 2025. Liikenne 12 -suunnitelmassa esitetään koko valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistä koskevat kansalliset tavoitteet sekä 12-vuotinen strategisen tason toimenpideohjelma ja rahoituskehys. Väyläviraston investointi- ja suunnitteluohjelmat puolestaan esittelevät virkamiesnäkemukseen perustuvan 8-vuotisen priorisoidun toimenpideohjelman sekä tarpeelliseksi katsotut edistettävät suunnitelmat. Pohjanmaan liitto osallistuu aktiivisesti näiden toimenpideohjelmien sidosryhmätyöskentelyyn.

Läntisen Suomen kuuden maakunnan yhteinen liikennestrategia valmistui vuonna 2020 ja sitä täydentävä toimenpideohjelma vuonna 2023. Näitä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä ja yhteisen seurantaryhmän kautta. Tavoitteena on välittää Länsi-Suomelle tärkeitä viestejä eduskunnan liikenneinvestointien valmisteluun ja päätöksentekoon.

Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2050 on hyväksytty keväällä 2022. Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 huomioidaan tärkeimmät liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetyt alueidenkäyttöön vaikuttavat toimenpiteet. Vuonna 2025 liikennejärjestelmätyössä keskitytään sekä liikennejärjestelmäsuunnitelmaa että maakuntakaavaa toteuttaviin liikennetoimenpiteisiin. Erityisesti edistetään teollisuusinvestointeja, vihreää siirtymää ja huoltovarmuutta tukevia liikennehankkeita.

Rantaradan osalta Pohjanmaan liitto on käynyt alustavia keskusteluja rannikon maakuntien kanssa tarveselvityksen käynnistämiseksi. Tämä työ käynnistyy vuoden 2025 aikana. Merenkurkun kiinteän yhteyden selvitys on käynnissä, ja siinä työssä Pohjanmaan liitto on tiiviisti mukana. Lisäksi vuoden 2025 osalta varaudutaan muutama ajankohtaiseen, maakuntien ja sidosryhmien kanssa yhteistyössä tehtävään selvitykseen tai hankkeeseen. Näiden sisältö selviää yleensä vasta toimintavuoden aikana.

Tärkeimmät toimenpiteet vuonna 2025	Seuranta
- Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 vieminen päätökseen (mahdollisten valitusten käsittely) - Kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian alueellisen toimintasuunnitelman laatiminen - Suomen merialuesuunnitelman 2030 päivittäminen - Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman 2050 toteuttaminen	- Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 toteuttamiseen liittyvät toimenpiteet, 5 000 € - Osallistuminen alueellisen toimintasuunnitelman laatimiseen, 5 000 € - Osallistuminen merialuesuunnitteluun 3 000 € ja omarahoitusosuudet

	merialuesuunnittelun hankkeisiin (Baltic Sea2Land ja MariPark) yhteensä 1 700 € • Yhteinen liikennejärjestelmätyö Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan sekä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa, 10 000 € • Rantarataa koskeva selvitys 15 000 € • Liikennettä koskeva edunvalvonta sekä osallistuminen liikennehankkeisiin, 10 000 € • Selvitys Rantaradasta, 15 000 €
--	---

2.5 KULTTUURIYKSIKÖN TOIMENPITEET

Pohjanmaan kulttuuriohjelma on laadittu vuosiksi 2021–2025. Kulttuuritoiminnan visio on, että Pohjanmaa on kulttuurinen voimanpesä, jonka omaleimainen kulttuurielämä kestää kansainvälisen vertailun, ja asukkaat ovat ylpeitä maakunnan kulttuurisesta moninaisuudesta, jossa yhdessä tekemisen meininki näkyy ja kuuluu. Toimintaa ohjaa kolme ydinarvoa: avoimuus, rohkeus ja luottamus. Painopisteet ovat 1) kulttuurin saavutettavuuden edistäminen, 2) lasten ja nuorten kulttuurin tukeminen ja 3) luovan ilmapiirin virittäminen. Suunnitelmakaudella kulttuuriohjelma päivitetään.

Tehtäviä liiton kulttuuriyksikössä hoitavat kaksi- ja monikielisesti yhteistyössä maakunnan eri toimijoiden kanssa vakinaisesti palkatut kulttuuripäällikkö, koordinaattori, taidepedagogi ja kaksi kulttuurisuunnittelijaa. Myönnettyjen hankerahoitusten puitteissa ja tarpeen mukaan palkataan lisäksi tilapäistä henkilökuntaa.

Pohjanmaan liiton hallinnoima lastenkulttuuriverkosto Bark täyttää 15 vuotta toimikauden 2024–2025 aikana. Sen toimintaa ohjaa maakuntahallituksen hyväksymä visio ja strategia. Bark toteuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) lastenkulttuuripoliittisia linjauksia ja edistää lastenkulttuurin tasa-arvoista saavutettavuutta. Koordinaattori, yksi kulttuurisuunnittelija ja taidepedagogi vastaavat lastenkulttuuriverkosto Barkin tehtävistä.

Culture Finland -kulttuurimatkailun katto-ohjelman Pohjanmaan aluetiimiä koordinoi muiden tehtäviensä ohella yksi kulttuurisuunnittelija.

Kulttuuripäällikkö huolehtii mm. Pohjanmaan kuntien kulttuurivastaavien yhteistyöverkostosta sekä tietoisuuden kulttuurihyvinvointipalveluiden saatavuudesta edistämistä ylläpitämällä Länsi-Suomen Taikusydän -alueverkostoa (Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa) ja sen viestintäkanavia yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan liiton kanssa. Verkostoyhteistyötä tehdään myös Kuntaliiton kulttuurijohtajien, kuntien kulttuuritoiminnan kehittäjien ja maakunnan liittojen kulttuurivastaavien verkostoissa sekä Suomen Kotiseutuliiton kanssa.

Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto Barkia lukuun ottamatta kulttuurialan verkostoyhteistyöhön ei ole talousarviossa osoitettu erillistä määrärahaa.

Pohjanmaan liiton kulttuurilautakunnan tehtävänä on huolehtia maakunnan suomenkielisen väestön kulttuuriasioista myöntämällä talousarviomäärärahansa puitteissa kohdeavustuksia ja

tunnustuspalkintoja. Lautakunta keskustelee vuosittain Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur -kuntayhtymän kulttuurijaoston kanssa ajankohtaisista asioista.

Ammattimaisen tanssitaiteen ja tanssin harrastuksen saavutettavuutta Pohjanmaan liitto edistää tukemalla Pohjanmaan tanssin aluekeskuksen toimintaa.

Tärkeimmät toimenpiteet 2025–2027	Seuranta
• Kohdeavustusten ja huomionosoitusten jakaminen • Osallistuminen partnerina kansainvälisiin hankkeisiin • Kulttuurin saavutettavuutta edistävät hankkeet ja avustukset • Lastenkulttuurin tasa-arvoisen saavutettavuuden ja alan yhteistyön edistäminen • Pohjanmaan kulttuuriohjelman päivittäminen	• Myönnettyjen avustusten ja huomionosoitusten määrä • Hankesuunnitelmissa määritellyt seurantamittarit • Hankkeiden ja avustusten määrä sekä hankkeissa määritellyt seurantamittarit • Seurantamittarit Barkin strategiassa ja vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa • Päivitetty ohjelma-asiakirja

2.6 TOIMENPITEET EDUNVALVONNAN JA VIESTINNÄN YHTEISTYÖALALLA

Pohjanmaan liitto pyrkii vaikuttamaan aktiivisesti myös säädösvalmisteluun esimerkiksi lausuntojen ja erilaisten kannonottojen avulla samoin kuin epävirallisten kokousten ja verkostojen avulla. Hallitusohjelmassa on Pohjanmaalle yhä tärkeitä kirjauksia, jotka edellyttävät edunvalvontaa. Luvuissa Osaava Suomi, Kasvun kaava ja Puhtaan energian Suomi käsitellään muun muassa Suomen T&K-toiminnan rahoituksen nostamista neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta, isojen investointihankkeiden kotiuttamista ja houkuttelua Suomeen, länsirannikon kilpailukyvyyn ja kasvun edistämistä, vetytalouden kehittämistä ja ympäristölupakäsittelyjen selkeyttämistä. Nämä kirjaukset antavat jatkossakin hyvää taustatukea Pohjanmaan toimijoille maakuntaan kohdistuvan puhtaan siirtymän investointiaallon avaamien mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Suunnitelmista on edettävä käytännön toteuttamiseen, ja se vaatii pitkäjänteistä edunvalvontatyötä yhteiskunnan eri sektoreilla. Pohjanmaan investointiympäristön kannalta keskeisiä teemoja, kuten liikenne- ja TKI-infrastruktuurin kehittäminen, osaavan työvoiman saatavuus ja kansainvälisten osaajien hyödyntäminen, on nostettava aktiivisesti kansalliseen keskusteluun myös vuonna 2025.

Edunvalvonta on ennen kaikkea yhteistyötä. Yhteistyötä sekä työnjakoa eri toimijoiden kesken maakunnan rajojen sisällä, mutta myös vahvaa ja määrätietoista kansallista ja kansainvälistä vaikuttamistyötä yli maakuntarajojen. Yhteistyö muiden maakuntien kanssa, esimerkiksi Länsi-Suomessa, on keskeisessä asemassa muun muassa liikenneinfraan, TKI-toimintaan ja EU-rahoitukseen liittyvissä asioissa. EU-asioihin liittyvässä vaikuttamistyössä korostuu Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Satakunnan ja Keski-Suomen maakunnan liittojen yhteisen Brysselin toimiston, Eurooppa-toimiston, tarjoamat kontaktit ja asiantuntijatuki. Vuoden 2028 jälkeistä pitkän aikavälin talousarviota ohjaava lainsäädäntö lyödään pitkälti lukkoon EU:ssa vuoden 2025 aikana. Tässä yhteydessä tulevaan ohjelmakauteen liittyvä edunvalvonta yhdessä Länsi- ja Etelä-Suomen maakuntien kanssa on tärkeää niin kansallisella kuin Euroopan unionin tasolla. On olennaisen tärkeää, että rakennerahastovaroja saataisiin koko Suomeen, mutta samalla maatalouspolitiikassa ja CAP-ohjelmassa tulisi suosia alueita, joilla on elinvoimaista alkutuotantoa. Esimerkiksi EU:n seuraavaan vuosien 2028–2034 alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauteen, tutkimus- ja innovaatio- ja TEN-T-politiikkaan vaikuttaminen ovat erittäin ajankohtaisia aiheita

myös lähitulevaisuudessa. Eduskunnalle keväällä 2025 annettava aluekehityslainsäädäntöä ja EU:n alue- ja rakennepoliittikkaa koskeva selonteko on tärkeä sekä edunvalvonnan kannalta kuin myös aluekehityksen ja lainsäädännön toimeenpanoa kokonaisuutena.

Länsi-Suomen maakuntien (Etelä-Pohjanmaa, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjanmaa ja Satakunta) yhteistyön koordinoinnista vastaa vuorollaan yksi maakuntaliitto. Pohjanmaan liitto toimii puheenjohtajana vuonna 2025.

Pohjanmaan liitto on tiiviisti mukana sekä kansallisissa että alueellisissa maaseutu- ja saaristoalueiden kehittämisen kannalta keskeisissä yhteistyöryhmissä. Pohjanmaan liitolla on edustaja sekä saaristoasiain neuvottelukunnan (SANK) että maaseutupolitiikan neuvoston (MANE) sihteeristöissä. Vuonna 2024 käynnistetty saaristolain päivittäminen jatkuu myös vuoden 2025 aikana, ja prosessin etenemistä seurataan tarkasti Pohjanmaan saaristoisten kuntien edunvalvonnan kannalta. Maakunnallisessa Maatalouden tulevaisuus -ryhmässä alueen keskeiset viranomaiset ja toimijat ovat säännöllisesti keskustelleet alkutuotannon tulevaisuuden kannalta tärkeitä kysymyksistä.

Pohjanmaan liitto pyrkii avoimeen, aktiiviseen ja yhteistyöhakuiseseen viestintään. Toiminnasta tiedotetaan luottamushenkilöille, jäsenkunnille, muille yhteistyökumppaneille ja tiedotusvälineille kahdella kielellä ja useissa kanavissa.

Liitto on vuonna 2024 vietettävän 30-vuotisjuhlansa yhteydessä raikastanut visuaalista ilmettään. Uuden ilmeen käyttöönotto jatkuu vuoden 2025 aikana visuaalisen aineiston uudistamisella.

Maakunnan tapahtumakalenteria – Pohjanmaalla tapahtuu – ylläpidetään alueellisena yhteistyönä. Vuonna 2025 kalenteriin tehdään visuaalisia ja teknisiä parannuksia yhdessä yhteiskumppaneiden kanssa.

Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 26.6.2023 (§ 59), että Pohjanmaan liitto varaa vuoden 2025 talousarvioon määrärahan (14 000 euro) kansainvälistä Ostrobothnia Photo Trophy 2025 -valokuvakilpailua varten.

Tärkeimmät toimenpiteet	Seuranta
• Erityisesti koheesiopolitiikkaa, aluekehitystä, tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita sekä liikenne- ja kuljetuskysymyksiä koskeva edunvalvonta • Liiton toiminnasta viestiminen kohderyhmille • Liiton uuden visuaalisen ilmeen toteuttamisen jatkaminen • Tapahtumakalenterin kehittäminen yhteistyökumppaneiden kanssa • Avustus Ostrobothnia Photo Trophy 2025 -valokuvakilpailun järjestämiseen	• Edunvalvontaan liittyvä toiminta (kokoukset ja muut tilaisuudet yms. toimet, 5 000 €) • Viestintätoimenpiteiden seuranta ja vastaanottajien lukumäärä • Fyysisen ja sähköisen viestintämateriaalien päivitys • Kalenterin käytön seuranta • Näkyvyys pääkaupungeissa, joissa kilpailu vierailee (Pariisi, Bryssel, Helsinki, Tukholma ja Kööpenhamina) • Näkyvyys kilpailun verkkosivuilla ja muissa materiaaleissa (mm. autojen teippaukset, roll-upit, julisteet)

	• Liitto saa vapaat oikeudet kilpailussa Pohjanmaalla tuotettuihin valokuviin ja videoihin • Kaksipäiväinen kilpailuun liittyvä tapahtuma järjestetään Pohjanmaalla • Näkyvyys kansallisille televisioyhtiöille tuotetuissa reportaaseissa
--	--

2.7 TOIMENPITEET ALUEIDEN VÄLISEN JA KANSAINVÄLISEN YHTEISTYÖN ALALLA

Kansainvälistä toimintaa harjoitetaan 1) erilaisissa osaamisverkostoissa, 2) poliittisissa verkostoissa ja 3) kansainvälisen hanketoiminnan kautta. Tämän toiminnan tavoitteena on tukea ja kehittää maakunnassa tehtäviä toimia.

Eurooppalaisten osaamisverkostojen tarkoituksena on tukea EU:n politiikan täytäntöönpanoa Euroopassa. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma tarkoittaa erittäin kunnianhimoista yhteiskunnallista muutosta, mutta kokemuksesta tiedämme, että toimeenpanoon liittyy haasteita. Pohjanmaan liitto osallistuu aktiivisesti komission uuteen aloitteeseen Preparatory Action (PA): Innovation for place based transformation (2024–2026). Aloitteen tarkoituksena on parantaa 1) alueiden valmiutta toteuttaa muutosvoimaista innovaatiopolitiikkaa ja 2) vaikuttaa EU:n tulevan ohjelmakauden aluepolitiikan (2027) valmisteluun. Uuden eurooppalaisen innovaatio-ohjelman mukaisesti vuonna 2025 tehdään aktiivista yhteistyötä alueen ekosysteemin toimijoiden kanssa, jotta maakunnallisia innovatiivisia toimia voidaan laajentaa esimerkiksi Hydrogen Valleys, Regional Innovation Valleys ja Net-Zero Industry Valleys -aloitteiden ja rahoitusmahdollisuuksien turvin.

Kansainvälistä poliittista yhteistyötä tehdään Itämeren alueen strategian (The European Union Strategy for the Baltic Sea Region, EUBSR) mutta myös Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liiton (CPMR), Euroopan raja-alueiden liiton (AEBR), Merenkurkun neuvoston EAYY ynnä muiden alaisuudessa. Nämä järjestöt toimivat vaikuttamisen väylänä myös Euroopan tasolla. Vaikuttamistyötä tehdään eri tasoilla, ja yhtenä tavoitteena on saada lisää luottamustoimiin valittuja poliitikoita yhteistyöhön. Läheisesti sidoksissa tähän ovat erilaiset osaamisverkostot, kuten ERRIN, S3 Community of Practice, S3 Hydrogen Partnership, S3 BlueXChange partnership, NordRegio sekä yhteistyö Etelä-Chilessä sijaitsevan Magallanesin alueen kanssa. Tavoitteena on toimia aktiivisesti näissä osaamisverkostoissa ja erilaisilla foorumeilla, joilla vaihdetaan kokemuksia. Tällä tavoin saadaan myös arvokkaita näkemyksiä aluepolitiikan kehittämisestä käytävään kansalliseen keskusteluun. On tärkeää, että keskusteluun tuodaan alueiden näkökohtia ja että kuntiin välittyy tieto Euroopan tasolla keskusteltavista aiheista. Se tuo maakunnassa tehtävään työhön ennakoitavuutta.

Osaamista kartutetaan myös kansainvälisissä hankkeissa. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma tarkoittaa myös yhteiskunnallis-teknistä murrosta, joten on välttämätöntä analysoida tapahtuvaa muutosta ja ratkaista sen aiheuttamia ristiriitoja. Liitto osallistuu hankkeisiin toimivaltansa rajoissa. EU:n rahoituksen myöntämiskriteerit tiukentuvat jatkuvasti. Pohjanmaan liitto osallistuu voimavarojensa mukaan hankkeisiin ja hyödyntää kanaviaan viestiäkseen tuloksista ja tukeakseen näin alueen toimijoita.

Liiton tavoitteena on saada maakunta mukaan Regional Innovation Valley -aloitteeseen (RIV), jossa pyritään luomaan kumppanuus samanlaisten haasteiden kanssa painivien

samanhenkisten alueiden kanssa. Liitto osallistuu Interreg Europe -ohjelmasta rahoitettuun hankkeeseen HYPERION – Hydrogen Uptake in European Regions (2024–2028), jonka tarkoituksena on parantaa alueiden valmiuksia luoda alueellisia ekosysteemejä kestäväälle teollisuuden muutosprosessille, joka perustuu vetykaasuratkaisuihin (H2) ja toimii vuorovaikutteisesti alueellisten älykkään erikoistumisen strategioiden (S3) kanssa. Yhteistyö- ja tutkimusohjelma ESPON, European Observation Network on Territorial Development and Cohesion, on myöntänyt määrärahaa uus-teollistumiseen, vihreään siirtymään ja uusien maailmanlaajuisten arvoketjujen rakentumiseen Pohjanmaan, Västerbottenin ja Västernorrlandin alueilla keskittyvän analyysin tekemiseen vuoden 2025 aikana. Pohjanmaan liitto tulee olemaan tiiviisti mukana hankkeessa vahvistaakseen oppimista ja kokemusten vaihtoa analyysistä. Sen tuloksena saadaan tietoa, jota päättäjät alueilla ja laajemmin Euroopassa voivat hyödyntää koheesioon liittyvässä poliittisessa työssä ja uuden koheesiopolitiikan valmistelussa.

Tärkeimmät toimenpiteet	Seuranta
• Vaikuttaminen alueiden välisissä ja kansainvälisissä verkostoissa • Useampien politiikoiden aktivointi yhteistyöhön • Osallistuminen kansallisiin ja kansainvälisiin poliittisiin foorumeihin • Osallistuminen kansainvälisiin hankkeisiin ja niiden koordinointi	• Verkosto ja analyysi: Älykkään erikoistumisen foorumi, 1 500 € • Hydrogen Europe, jäsenmaksu 3 000 € • EU Affairs Manager, 15 000 €

2.8 TOIMENPITEET ILMASTON JA KIERTOTALOUDEN YHTEISTYÖALALLA

Pohjanmaan liitto edistää aktiivisesti Pohjanmaan maakuntastrategian ja Pohjanmaan innovaation ja kasvun strategian 2022–2025 tavoitteita, jotka koskevat kestäväen energijärjestelmän rakentamista, kiertotalouteen siirtymistä sekä ilmastoviisaiden innovaatioiden ja liiketoimintamallien luomista. Paitsi hankerahoitus myös mm. maakuntakaavoitus, merialuesuunnittelu ja liikennejärjestelmäsuunnittelu sekä liiton toteuttamat kehittämishankkeet edistävät Pohjanmaan tavoitetta olla hiilinegatiivinen yhteiskunta vuonna 2050.

Pohjanmaan liitto tukee kuntien ilmastotyötä järjestämällä mm. tilaisuuksia, koulutusta ja hankesparrauksia ja jakamalla tietoa kuntien ilmastotyön rahoitusmahdollisuuksista. Myös Kuntien ilmastoteot -kampanja toistetaan säännöllisin väliajoin, ja teemaa pyritään pitämään säännöllisesti esillä liiton viestintäkanavissa.

Paitsi ilmastomuutos myös luontokato on ihmiskunnan suurimpia haasteita. Luontokadon pysäyttämiseksi Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liitto ja Keski-Pohjanmaan liitto valmistelevat yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa kansallisen strategian alueellisen toimintasuunnitelman, jonka laadinta alkaa vuoden 2024 syksyllä.

Pohjanmaan liitto hakee aktiivisesti hankerahoituksen lisäksi kansallisia ja kansainvälisiä yhteistyömahdollisuuksia. Pohjanmaan liiton osallistuminen kansalliseen kiertotalouden green deal -prosessiin edistää puolestaan siirtymistä kiertotalouden mukaiseen toimintaan vuoteen 2035 mennessä.

Hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä Pohjanmaan liitto seuraa säännöllisesti energiantuotannon ja -käytön kehittymistä, ja se otetaan huomioon liiton toiminnassa. Liitto

hyödyntää myös mm. Vaikuttavat ilmastotoimet Pohjanmaan kunnissa -hankkeessa tuotettuja ilmastotietoisien päästöskenaarion tuloksia. Pohjanmaan liitto laatii Pohjanmaan maakuntakaavaa 2050, jossa huomioidaan vihreän siirtymän tavoitteet päästöttömään energiantuotantoon. Vuoden 2023 aikana liiton toteuttama "Vihreän siirtymän investointien vauhdittaminen Pohjanmaalla -selvityshanke" edistää osaltaan kuntien valmiuksia vihreän siirtymän teknologioihin ja investointeihin. Pieniin modulaarisiin ydinreaktoreihin liittyvän hyvän suunnitteluvalmiuden ylläpitämiseksi seurataan SMR-tekniikan ja lupamenettelyjen kehitystä ja tehdään aloitteita selvitysten tai tutkimus- ja kehityshankkeiden käynnistämiseksi kansallisten kumppaneiden kanssa. Viva Pohjanmaan -hankkeen tulokset viedään eteenpäin yhteistyössä Pohjanmaan kuntien kanssa.

Tärkeimmät toimenpiteet	Seuranta
	• Kuntien ilmastoverkosto (koulutukset/hankesparraukset), 8 000 € • Kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja toteuttamissuunnitelman alueellinen toimeenpanosuunnitelman laatiminen yhdessä Etelä-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa 5 000 €

3 Hallinto ja talousarvio

Talousarvioehdotuksessa toimintatuloja on budjetoitu 4 007 400 euroa (2024: 4 147 000 euroa) ja toimintakuluja 4 298 300 euroa (2024: 4 396 115 euroa). Budjetoitu toimintakate on näin ollen -290 900 euroa (2024: -249 115 euroa).

Budjetoinnin haasteena on liiton alijäämän vähentäminen hallitusti ja hankkeiden vaikutusten arvioiminen suhteessa liiton talouteen.

Vuodeksi 2024 jäsenkuntien maksuosuuksia korotettiin. Sen ja tehokkaan hankkeistamisen ansiosta budjetoitu alijäämä supistunee vuonna 2024 ja myös vuonna 2025. Jäsenkuntien maksuosuuksiin esitetään 20 000 euron korotus, joka vastaa oikeustieteelliselle koulutukselle myönnetyn avustuksen korotusta 2025. Palkkojen ja yleisen hintatason nousut aiheuttavat korotuspaineita. "Rakenteellista" alijäämää pyritään kuroma umpeen porrastetusti ajan mittaan. Toimenpiteisiin on ryhdytty, jotta rahoitusvaje ei kasvaisi liian suureksi, mikä voisi johtaa mittavampiin sopeutumistarpeisiin. Vuonna 2025 liiton henkilöstökustannuksista arviolta noin 340 000 euroa katetaan hankerahoituksella. On kuitenkin otettava huomioon, että useimmiten hankkeisiin tarvitaan myös omarahoitusosuuksia.

Kertynyttä ylijäämää oli 1 348 641,69 euroa 31.12.2023, ja vuodeksi 2024 on budjetoitu alijäämää 249 465 euroa. Vuodeksi 2025 budjetoidaan 289 700 euron alijäämä. Edellisvuosien ylijäämä mahdollistaa alijäämän budjetoimisen, ja ylijäämää jää käytettäväksi myös vuosina 2026–2027.

Liiton talous pyritään tervehdyttämään muun muassa seuraavasti: liiton vuokraamat tilat supistetaan, eli luovutaan kolmannelta kerroksesta syyskuusta 2024 lähtien. Syksyllä 2024 vapautuvaa tointa ei täytetä, hankkeistamista jatketaan, IKT-palvelut kilpailutetaan ja matkustaminen pyritään pitämään kohtuullisella tasolla.

Kunta-alan yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset on otettu huomioon vuotta 2025 budjetoitaessa. Lisäkustannuksia aiheuttaa kaksikielisen oikeustieteellisen koulutuksen tuen korotus 20 000 eurolla, mikä tulee näkymään kuntien maksuosuuksissa. Lisäksi suunnitellaan palkanlaskennan sekä palkkioiden laskennan ulkoistamista.

Mikäli toimintaympäristössä ei tapahdu ennakoimattomia muutoksia, liitto pärjää kertyneellä ylijäämällään vuosina 2024–2027. Liiton on kuitenkin tehtävä suunnitelmallisesti työtä tasapainottaakseen taloutensa hallitusti: kaudella 2025–2027 maksuosuuksiin ehdotetaan maltillista korotusta ja hankkeiden osuutta pyritään edelleen lisäämään. Ulkopuolisen hankerahoituksen merkitys on haaste liiton taloudelle, sillä sen saaminen on epävarmaa ja tilanne saattaa vaihdella paljonkin vuosittain.

Luottamushenkilöhallinto

Toimikaudella 2021–2025 Pohjanmaan liitossa on 146 luottamustehtävää: maakuntavaltuusto (38+38), henkilöstöjaosto (4+4), maakuntahallitus (13+13), kulttuurilautakunta (13+13) ja tarkastuslautakunta (5+5). Henkilöstöjaosto perustettiin 2023. Luottamushenkilöhallinnon suorat henkilöstömenot koostuvat vuosipalkkioista, kokouspalkkioista sekä ansionmenetyksestä maksettavista korvauksista. Yleensä maakuntahallitus pitää vuosittain yksitoista, kulttuurilautakunta kuusi

ja tarkastuslautakunta neljä kokousta. Luottamushenkilöhallinnolle on varattu 97 000 euroa palkkioita ja ansionmenetykskorvauksia varten sekä 67 300 euroa matkakorvauksia varten.

Henkilökunta

Elokuussa 2024 Pohjanmaan liiton palveluksessa on maakuntajohtajan lisäksi 32 vakinaista viranhaltijaa tai työntekijää ja kuusi määräaikaista työntekijää. Vakituista yksi on tällä hetkellä työvapaalla ja yksi perhevapaalla. Vakituista työntekijöistä tällä hetkellä kuuden palkkakustannukset katetaan osittain ulkopuolisella rahoituksella. Kaksi määräaikaista työntekijää on palkattu kokonaan ulkopuolisen rahoituksen turvin.

Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus on voimassa 2022–2025. Vuonna 2025 maksuun tulevista sopimuskorotuksista sovitaan vuoden alussa. Palkkoihin (ilman sivukuluja) on budjetoitu 2 075 200 euroa vuodeksi 2025 (2024: 1 972 710 euroa).

Palvelujen ostot

Palvelujen ostoja varten budjetoidaan 1 032 550 euroa vuodeksi 2025 (2024: 1 191 380 euroa). Suurimmat erät ovat asiantuntijapalvelut 148 400 euroa (2024: 122 200 euroa), IKT- ja telepalvelut 277 900 euroa (2024: 311 100 euroa) ja matkakulut 89 600 euroa (2024: 83 600 euroa).

Aineet ja tarvikkeet

Tähän sisältyvät muun muassa toimistotarvikkeet, kalusteet, sanomalehdet ja kirjallisuus, sähkö ja muu materiaali.

Vuokratulot

Tähän sisältyvät osoitteessa Hietasaarenkatu 6 B sijaitsevien toimistotilojen vuokra, leasingvuokrat sekä kokoustilojen ja tulkkauslaitteiden vuokrat. Vuokria varten on budjetoitu 270 300 euroa (2024: 350 950 euroa).

Tilat käsittävät syyskuusta 2024 lähtien 814 m² (sisältää arkisto- ja varastotilat). Tilatarve on vähentynyt työtapojen muututtua, mikä mahdollistaa liiton toiminnan keskittämisen ensimmäiseen ja toiseen kerrokseen.

Muut kulut

Muita kuluja varten budjetoidaan 65 700 euroa (2024: 56 000 euroa). Enin osa eli 60 000 euroa on varattu jäsenmaksuja varten.

Avustukset

Suomenkielistä kulttuuritoimintaa varten esitetään kuten aikaisemmin 60 000 euroa ja ylimääräisiä kunnallisia hankkeita varten varataan 2 000 euroa.

Ulkopuolisille myönnettyihin avustuksiin esitetään oikeustieteellistä koulutusta varten maakuntahallituksen 16.5.2022 päätöksen mukaisesti 130 000 euroa (2024: 110 000 euroa). Vaasan kesäyliopistolle esitetään 60 000 euroa, Pohjanmaan tanssin aluekeskukselle 7 000 euroa ja Siirtolaisinstituutille 3 300 euroa.

Tuloslaskelma on liitteenä.

Talousarvio on sitova maakuntavaltuustoon nähden vuosikatteen tasolla. Liiton hallintosäännön mukaan maakuntahallitus hyväksyy talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelman. Liiton tilivelvollinen viranhaltija on maakuntajohtaja.

Maakuntavaltuusto antaa maakuntahallitukselle valtuudet tarvittaessa ylittää toimintakulut edellyttäen, että mahdollinen ylitys katetaan ulkoisella hankerahoituksella. Liiton hallinnoimat hankkeet rahoitetaan pääasiassa muilla varoilla kuin jäsenkuntien maksuosuuksilla. Hankkeista syntyneet kustannukset katetaan kansallisella tai EU-tuella sekä yhteistyökumppaneiden osuuksilla. Hankkeiden hallinnointi edellyttää liitolta hyvää maksuvalmiutta, mikä on haasteellista.

**Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto**

Sandögatan 6 B- Hietasaarenkatu 6 B
PB - PL 174, 65101 Vasa - Vaasa
Tfn - Puh. 06 320 6500

www.obotnia.fi
info@obotnia.fi